

Frågor inför vuxenlivet

Några vanliga frågor inför vuxenlivet

Vilka möjligheter har du att få ett arbete?

Det finns olika möjligheter att få arbete och det finns särskilt stöd att få. Om du kan få arbete eller inte beror på hur det ser ut i samhället och på arbetsmarknaden.

Arbete kan vara att ha en anställning där arbetsgivaren betalar hela lönen. Arbete kan vara att ha en anställning med lönebidrag. Staten betalar då en del av lönen till arbetsgivaren. Det finns även annat särskilt stöd som Arbetsförmedlingen kan berätta om.

För ungdomar som har funktionsnedsättningar finns en särskild arbetsförmedling – Unga Funktionshindrade – som ligger vid Globen. Där kan du som har aktivitetsersättning från Försäkringskassan få extra stöd. Aktivitetsersättning kan du ha om du är mellan 19-29 år. Du som inte har aktivitetsersättning får vara högst 24 år för att få stöd på Arbetsförmedlingen Unga Funktionshindrade, telefon 08-600 71 50.

ARBETSFÖRMEDLING

Samhall är ett företag som ska skapa meningsfulla arbeten för personer med funktionsnedsättningar. Arbetsförmedlingen kan berätta mer om Samhall, www.samhall.se.

På Arbetsförmedlingens webbplats finns information om särskilda insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga. Adressen är www.arbetsformedlingen.se. Deras kundtjänst har telefon 0771-416 416

Ungdomar med utvecklingsstörning eller autism har rätt till sysselsättning som kommunen ska hjälpa till med. Det kall-

las daglig verksamhet enligt LSS – lag om stöd och service för vissa funktionshindrade. Ansökan om daglig verksamhet gör du hos kommunens LSS-handläggare/biståndsbedömare.

Daglig verksamhet kan vara en verksamhet i särskilda lokaler med handledare. Daglig verksamhet kan även vara på en vanlig arbetsplats med stöd av personal. Kommunens LSS-handläggare/biståndsbedömare kan ge mer information.

Försörjning om du inte har arbetsinkomst

Aktivitetersättning

En person som är mellan 19-29 år kan ansöka om aktivitetsersättning hos Försäkringskassan. Du kan få ersättning tidigast från och med juli månad det år du fyller 19 år.

För att få aktivitetsersättning ska din arbetsförmåga vara nedsatt. Du kan få aktivitetsersättning för längst tre år i taget. Försäkringskassan kan hjälpa till att planera olika aktiviteter som ska hjälpa dig att utveckla dina förmågor och kunskaper. Exempel på aktiviteter är att vara med i en förening, ägna sig åt en hobby eller social träning för att lära sig dagliga rutiner. Det kan också vara grundläggande utbildning eller kontakter med arbetslivet.

Unga människor som arbetar på en daglig verksamhet brukar ha aktivitetsersättning.

Om din funktionsnedsättning gör att du behöver längre tid för att avsluta skolan kan du få aktivitetsersättning under tiden.

Vad är bostadstillägg?

Du som har aktivitetsersättning kan ansöka om bostadstillägg. Hur stort bostadstillägget blir beror på hur mycket du betalar i hyra och hur stora inkomster du har. Du ansöker om bostadstillägg hos Försäkringskassan.

Vem kan få handikappersättning?

Om du har en funktionsnedsättning som gör att du behöver extra hjälp eller har merkostnader kan du ansöka om handikappersättning hos Försäkringskassan. Merkostnader är extra kostnader som du har på grund av din funktionsnedsättning eller sjukdom. Du kan få handikappersättning från och med juli månad det år du fyller 19 år.

Vad är studiebidrag?

Du som går på gymnasiet och är under 20 år kan från 16 års ålder få studiebidrag. Studiebidraget betalas ut för september-december och januari-juni, det vill säga 10 månader/år. Du behöver inte ansöka om studiebidraget om du studerar i Sverige. Om din familj har låga inkomster kan ni ansöka om extra tillägg. Du kan hitta mer information om studiebidrag på Centrala studiestödsnämndens webbplats www.csn.se

Hur skaffar jag en bostad?

Egen lägenhet

Om du vill bo i en egen lägenhet så söker du detta på vanligt sätt. Till Stockholms stads bostadsförmedling kan du anmäla dig från den månad du fyller 18 år. Läs mer på deras webbplats www.bostad.stockholm.se. Om du behöver hjälp i din bostad till exempel hemtjänst eller personlig assistans, kan du ansöka om det hos kommunens LSS-handläggare /biståndsbedömare.

Gruppbo

Bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad är en insats du kan söka enligt LSS. Bostad med särskild service kallas också gruppbo. Gruppbo söker du hos kommunens LSS-handläggare/biståndsbe-

dömare. Om du bor i en gruppbostad ska du få omvårdnad och stöd utifrån dina behov och önskemål.

Finns det korttidsvistelse för vuxna?

Ja, det finns möjlighet till korttidsvistelse även för vuxna personer. Korttidsvistelse kan vara på ett korttidshem eller att åka på läger eller liknande. LSS-handläggare/biståndsbedömare i din kommun kan lämna mer information.

Vad är en kontaktperson?

En kontaktperson är en medmänniska som ska vara som en kompis och ett stöd i olika situationer. En kontaktperson ska vara en person som du kan umgås med. Kontaktpersonen kan till exempel besöka dig hemma. Ni kan också göra olika aktiviteter tillsammans. LSS-handläggaren /biståndsbedömaren i din kommun kan lämna mer information.

Vad är en ledsagare?

En ledsagare kan följa med dig på fritids- och kulturaktiviteter om du behöver hjälp. Ledsagaren kan till exempel följa med dig så att du kan träffa dina vänner, gå på dans eller följa med dig till något annat som du tycker om att göra. LSS-handläggaren /biståndsbedömaren i din kommun kan lämna mer information.

Var kan jag hitta saker att göra på min fritid?

I några kommuner finns fritidskonsulenter som vet vad som finns att göra på fritiden. Du kan också hitta förslag på aktiviteter på Handikappupplysningens webbplats www.handikappupplysningen.se. Du kan också ringa till Handikappupplysningen telefon 08-690 60 10, texttelefon 08-690 60 14.

Vart vänder man sig med frågor om sex och samlevnad?

När du har frågor om sex och samlevnad kan du vända dig till kommunens ungdomsmottagning. Där kan du också få hjälp med preventivmedel. Åldersgränsen på de flesta ungdomsmottagningar är 12 – 23 år. På en ungdomsmottagning arbetar oftast läkare, barnmorska och kurator.

Ungdomsmottagningen i Skärholmen tar emot ungdomar med rörelsehinder som har behov av en anpassad mottagning. Den anpassade mottagningen tar emot ungdomar från hela Stockholms län. Telefonnummer är 08-508 244 70, telefontid vardagar klockan 11-12 .

Du kan läsa mer om ungdomsmottagningarna på din kommuns webbplats. Det finns också en ungdomsmottagning på Internet. Dit kan du skicka dina frågor. För dig som har en fysisk funktionsnedsättning finns också särskilda tips. Adressen är www.umo.se

UNG

Inom Handikapp & Rehabilitering finns UNG som är en gruppverksamhet för ungdomar och unga vuxna med lindrig eller måttlig utvecklingsstörning och/eller rörelsehinder. Här får du möjlighet att träffa andra i liknande situation och samtala om olika frågor som känns viktiga. Vänd dig direkt till UNG eller till det habiliteringscenter du har kontakt med för mer information. UNG har telefonnummer 08-690 50 52. Webbadress www.habilitering.nu

Hur gör du när du blir myndig (fyller 18 år) om du behöver hjälp med dina pengar och att bevaka dina rättigheter?

Du själv eller någon nära släkting kan ansöka om en god man. Du kan ansöka om en god man hos överförmyndaren i din kommun eller hos tingsrätten. Det är överförmyndaren som tillsätter den gode mannen. Du kan själv ha förslag på vem som ska vara god man. Ibland räcker det med att du ger en vanlig fullmakt till någon som kan hjälpa till i olika frågor. Då behöver du ingen god man.

Överförmyndaren i din kommun kan lämna mer information.

Vad gäller angående värnplikt – att göra lumpen?

Pliktverket skickar ut brev till ungdomar som är 17 år, om det inte är uppenbart att de saknar möjlighet att göra värnplikt. Numera är det få ungdomar som får göra lumpen. Du kan läsa mer på webbplatsen www.pliktverket.se

Kan jag ta körkort?

Du behöver ett körkortstillstånd för att få börja övningsköra.

Alla har rätt att ansöka om körkortstillstånd men alla får inte tillstånd. För att ta körkort krävs att du ska vara lämplig att vara bilförare. Du får inte ha en sjukdom eller en funktionsnedsättning som innebär en trafiksäkerhetsrisk. Om du är tveksam till om du kan få körkortstillstånd kan du på ansökningsblanketten kryssa i att du vill ha förhandsbesked om körkortstillstånd.

Du ansöker om körkortstillstånd hos länsstyrelsen. När du ansöker får du fylla i en hälsodeklaration. Om länsstyrelsen behöver mer information kan de be dig att skicka in ett intyg från en specialläkare.

Ett körkort kan vara förenat med ett villkor, till exempel att föraren enbart får köra bilar som är utrustade på ett visst sätt, exempelvis med automatväxel.

Länsstyrelsen eller Transportstyrelsen kan lämna mer information. Det finns en webbplats med information om körkort www.korkortsportalen.se Där finns information även på lättläst samt alla blanketter.

En del trafikskolor har anpassad utbildning för personer med funktionsnedsättning. Körkortsboken finns på lättläst, inläst på cd-skiva och på teckenspråk. Hos Sveriges Trafikskolors Riksförbund kan du beställa körkortsboken. Webbadressen är www.str.se. Telefon 0418-40 10 00.

Hur ser sjukvården ut när du blir vuxen?

Du kan alltid vända dig till din husläkare när du har frågor om hälsa och vård.

Sjukhusens habilitering för barn och ungdomar gäller oftast för åldrarna 0-17 år. Därefter finns det olika medicinska team som kan bli aktuella från 18 års ålder. Hörselhabiliteringen och Syncentralen har också olika åldersindelningar. Husläkaren kan remittera vidare till olika specialister.

Tandvård

Tandvården är gratis till och med det år du fyller 19 år. Om du är över 19 år och har rätt till stöd via LSS – lagen får du ekonomiskt stöd för tandvård från landstinget. Då behöver du ett tandvårdsstödsintyg som kommunens LSS-handläggare eller biståndshandläggare kan skriva. Tandvårdsstödsintyget ger dig rätt till nödvändig tandvård. Du betalar en patientavgift. Avgiften ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård. Du ska

inte behöva betala mer än 900 kronor under en 12-månadersperiod.

Med nödvändig tandvård menas tandvård som krävs för att kunna äta. Du kan läsa om tandvårdsstödet på webbadressen www.vardguiden.se

Om du inte har rätt till stöd via LSS får du ett allmänt tandvårdsbidrag. Allmänt tandvårdsbidrag får du från 20 år till det år du fyller 29. Bidraget är 300 kr per år. Tandläkaren eller tandhygienisten ansöker om bidraget hos Försäkringskassan.

Kan jag få hjälp från habiliteringen även när jag blir vuxen?

Ja, det finns habiliteringscenter även för vuxna. Alla som har en omfattande funktionsnedsättning kan vända sig till något av de habiliteringscenter som finns för ungdomar och vuxna i Stockholms län. Du kan läsa mer om habilitering på www.habilitering.nu

Tillfällig föräldrapenning efter 16 år?

Föräldrar till barn som omfattas av LSS kan få tillfällig föräldrapenning för ett barn som fyllt 16 men inte 21 år om föräldern behöver stanna hemma från arbetet på grund av barnets sjukdom.

Du som är förälder kan alltså få ersättning när ditt barn med en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning blir akut sjukt i en annan sjukdom eller om grundsjukdomen förvärras.

Om barnet har fyllt 21 år och går i särskolans gymnasieutbildning eller annan särskild gymnasieskola för rörelsehindrade kan tillfällig föräldrapenning betalas ut till och med vårterminens slut det år barnet fyller 23 år.

Vad är förlängt barnbidrag?

Ungdomar som går kvar i grundskola eller särskola/gymnasiesärskola efter 16 års ålder kan få förlängt barnbidrag. Det förlängda barnbidraget betalas ut 12 månader/år. Det är skolan som ska lämna uppgifter till Försäkringskassan.

När upphör vårdbidraget?

Vårdbidraget upphör i juni månad det år ungdomen fyller 19 år.

Allvarligt sjukt barn

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn under 18 år kan få tillfällig föräldrapenning under ett obegränsat antal dagar. Det gäller när barnet är så allvarligt sjukt att det finns ett påtagligt hot mot barnets liv.

Mer information hittar du på försäkringskassans webbplats www.forsakringskassan.se

Har du fler frågor eller vill veta mera – välkommen att kontakta kurator vid habiliteringscentret, www.habilitering.nu

Du kan även ringa till Handikappupplysningens telefon-tjänst på telefon 08-690 60 10, texttelefon 08-690 60 14. www.handikappupplysningen.se

Handikappupplysningen är den breda informationstjänsten för frågor som rör funktionshinder.

Kontakta oss om du vill få denna broschyr i anpassat format; stortext, e-text, punktskrift, inläst eller teckentolkad.

Handikappupplysningen

🏠 Tideliusgatan 12, Rosenlund

✉ Box 17056, 104 62 Stockholm

☎ 08-690 60 10 📠 08-720 44 55

☎ Texttelefon: 08-690 60 14

@ handikappupplysningen@sll.se

🌐 www.handikappupplysningen.se

 Handikappupplysningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING